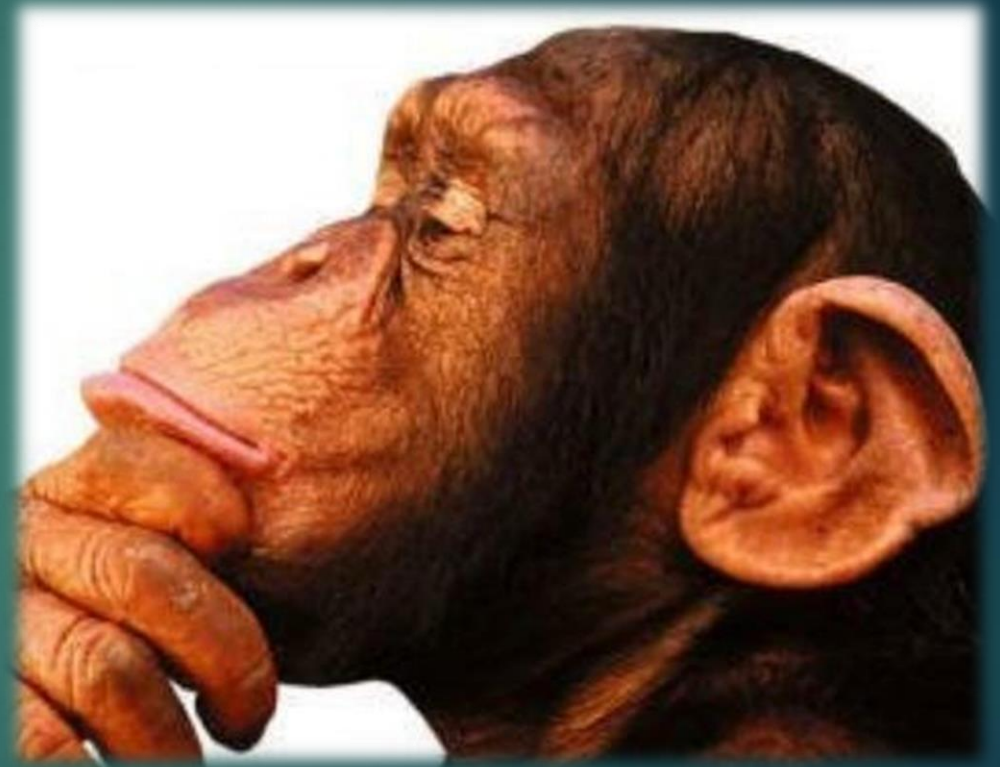

UZASADNIANIE TWIERDZEŃ

- WNIOSKOWANIA ZAWODNE I NIEZAWODNE
- BŁĘDY WE WNIOSKOWANIACH

„Myślę, więc jestem”

René Descartes (1596-1650)

- ▶ „To bardzo pożyteczny zabieg: zbadać, o czym właściwie jesteśmy najgłębiej **przekonani**, i zapytać, **skąd się to w nas wzięło**? Odpowiedź bywa niekiedy zdumiewająca” (L.S. Stebbing).
- ▶ Nasze przekonania, które żywimy (uznajemy za prawdziwe), mają swoje źródła, które należy poznać, aby móc je uzasadnić: bazowanie na własnym doświadczeniu, ufanie cudzej opinii (autorytet) lub też przeprowadzanie rozumowań (opieranie się na przesłankach).
- ▶ Część z naszych przekonań jest racjonalna, a część nieracjonalna.

UZASADNIANIE TWIERDZEŃ

- ▶ **ZASADA RACJI DOSTATECZNEJ** → postulat uznawania za prawdziwe tylko twierdzeń należycie uzasadnionych, każdy nasz sąd powinien być odpowiednio uzasadniony (niekoniecznie absolutnie, wystarczy uzasadnienie słabsze – dostateczne).
- ▶ Jeżeli uznajemy jakiś sąd (zdanie) za prawdziwe albo fałszywe (przyjmujemy je albo nie zgadzamy się), to należy wskazać podstawę, na której się opieramy, inaczej możemy spotkać się z zarzutem **nieracjonalności naszych przekonań**, np.

„**Mój syn nie mógł nikogo oszukać – znam najlepiej własne dziecko!**”

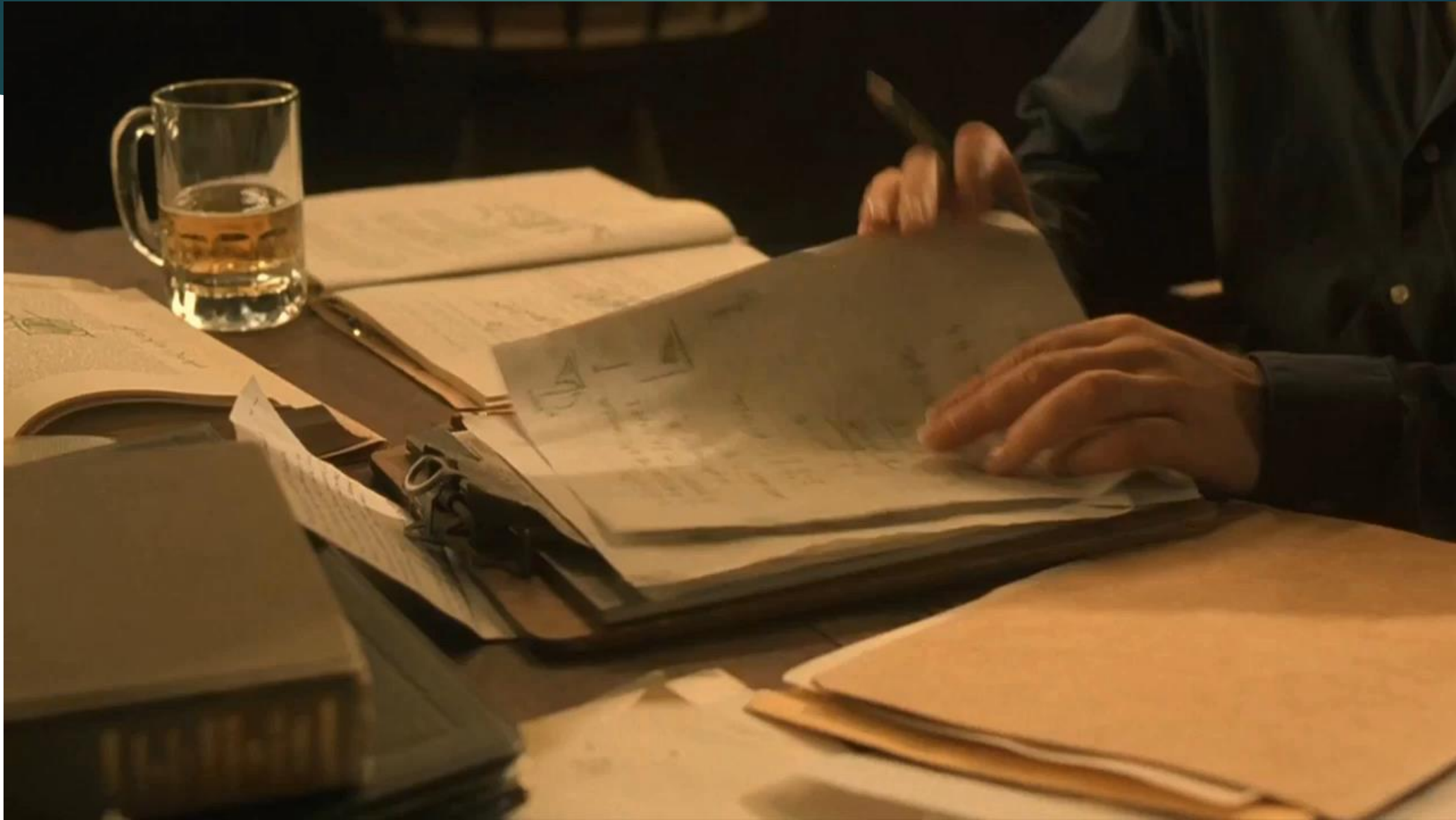
„**Jaskółki latają wysoko. Nie będzie na razie deszczu**”.

„**Nic nie dzieje się na zasadzie ślepego przypadku**”.

UZASADNIANIE TWIERDZEŃ

- ▶ **UZASADNIANIE BEZPOŚREDNIE:** oparcie się na **zdaniach syntetycznych (empirycznych)**. Uzasadnianie zdań w oparciu o bezpośrednie dane doświadczenia poprzez:
  - **obserwacje** (przeprowadzanie wielu spostrzeżeń w sposób uporządkowany),
  - **spostreżenia zewnętrzne** (dane zmysłowe) lub **spostreżenia wewnętrzne** (introspekcja),
  - **eksperyment** (obserwacja w sztucznie stworzonych warunkach).
- ▶ **UZASADNIANIE POŚREDNIE:** uzasadnianie zdań w oparciu o **wnioskowania**: na podstawie **przesłanek** (zdań uznanych za prawdziwe) uznaje się **wniosek** (stwierdza prawdziwość innego zdania); oparcie się na **zdaniach analitycznych** (odniesienie do rozumienia określeń użytych w danym języku).
- ▶ **Najczęściej** jednak wykorzystuje się łącznie oba te rodzaje uzasadniania twierdzeń → np. w postępowaniu sądowym (stan faktyczny, dowody, normy prawne, zasady prawne, domniemanie prawne).

Teoria gier – logika podejmowania decyzji

WYNIKANIE LOGICZNE

Stosunek zachodzący między zdaniami Z1 i Z2 polegający na tym, że ze zdania Z1 (racja logiczna) wynika zdanie Z2 (następstwo logiczne):

$$Z1 \rightarrow Z2$$

Nie jest możliwe, aby zdanie Z1 było prawdziwe, a jednocześnie zdanie Z2 było fałszywe (prawdziwość zdania Z1 w sposób konieczny pociąga za sobą prawdziwość zdania Z2).

Między Z1 i Z2 zachodzi jakiś „związek wewnętrzny” oparty o:

- **związek przyczynowo-skutkowy** (Jeżeli podgrzeję wodę do 100°C, to będzie wrzeć),
- **związek strukturalny** (Jeżeli jest listopad, to za miesiąc będzie grudzień),
- **związek normatywny** (Jeżeli jesteś właścicielem rzeczy, to możesz ją sprzedać).

WNIOSKOWANIE

Rozumowanie (proces myślowy), polegający na tym, że:

- ▶ na podstawie **przesłanek** (zdań uznanych za prawdziwe)
- ▶ uznaje się **wniosek** (stwierdza prawdziwość innego zdania), gdzie
- ▶ **Z1 jest przesłanką**
- ▶ **Z2 jest wnioskiem (konkluzja)**

np. „Jeżeli woda ma 100°C, to wrze. Woda ma 100°C. Zatem woda wrze”.

-
- ▶ Art. 7 k.p.k. Organy postępowania **kształtują swe przekonanie** na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie **z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania** oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.
  - ▶ Art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów **według własnego przekonania**, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

POSTĘPOWANIE DOWODOWE

FAKT PRAWNY: zespół okoliczności, z którymi przepisy wiążą określone skutki prawne / ***Przedmiotem dowodu są fakty** mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.), np. śmierć spadkodawcy – prawa i obowiązki zmarłego przechodzą na jego spadkobierców*

Teza dowodowa: określenie faktu, który ma zostać udowodniony w postępowaniu sądowym.

Źródło dowodowe: osoby lub rzeczy, od których pochodzą informacje o faktach, np. **powód, świadek, biegły, dokumenty**.

Środki dowodowe: informacje pochodzące ze źródeł dowodowych, np. **wyjaśnienia powoda, zeznania świadków, opinia biegłych, treść dokumentu**.

DOMNIEMANIA W PRAWIE

DOMNIEMANIA

FAKTYCZNE:

sąd może uznać jako
ustalone nieznane fakty,
jeżeli wniosek taki można
wyprowadzić z innych
ustalonych faktów

np. wspólne zamieszkiwanie – ustalenie
ojcostwa,
spadł deszcz – droga była śliska,
działania wojenne – śmierć człowieka.

PRAWNE:

ustawodawca nakazuje uznać
zaistnienie pewnego faktu,
mimo że nie jest udowodniony,
jeśli dowiedziono
występowanie innego faktu

np. osoba wpisana w księdze wieczystej
jest właścicielem,
mężczyzna, który obcował z matką w
okresie koncepcyjnym jest ojcem dziecka,
oskarżony jest uznawany za niewinnego.

PODZIAŁ WNIOSKOWAŃ

WNIOSKOWANIA NIEZAWODNE	WNIOSKOWANIA ZAWODNE
PRAWDZIWOŚĆ PRZESŁANEK GWARANTUJE PRAWDZIWOŚĆ WNIOSKU	PRAWDZIWOŚĆ PRZESŁANEK NIE PRZESĄDZA O PRAWDZIWOŚCI WNIOSKU
1. DEDUKCJA	1. INDUKCJA ELIMINACYJNA
2. INDUKCJA ENUMERACYJNA ZUPEŁNA	2. INDUKCJA ENUMERACYJNA NIEZUPEŁNA
3. FALSYFIKACJA (SPRAWDZANIE NEGATYWNE)	3. KONFIRMACJA (SPRAWDZANIE POZYTYWNE)
	4. WYJAŚNIANIE (EKSPLANACJA)
	5. WNIOSKOWANIE PRZEZ ANALOGIĘ
	6. REDUKCJA

WNIOSKOWANIA NIEZAWODNE

**PRAWDZIWE PRZESŁANKI
PROWADZĄ ZAWSZE DO
PRAWDZIWEGO WNIOSKU.**

1. WNIOSKOWANIA DEDUKCYJNE

- ▶ **DEDUKCJA SENSU STRICTO:** wnioskowanie jest oparte o **niezawodne prawa logiczne** (**REGUŁY WNIOSKOWANIA**)

np. „Jeżeli woda ma 100°C, to wrze. Woda ma 100°C. Zatem woda wrze”.

- ▶ **DOWODZENIE:** chcąc udowodnić jakieś twierdzenie (następstwo), należy wpierw znaleźć prawdziwe przesłanki (racje); może być dowodzenie wprost i nie wprost,

np. „Jeżeli Gosia jest studentką, to ma maturę, zatem, jeżeli Gosia nie ma matury, to nie jest studentką”

$$(p \rightarrow q) \rightarrow (\sim q \rightarrow \sim p)$$

1. $p \rightarrow q$ zał.

2. $\sim q$ zał.

3. $\sim p$ MTT (1)(2)

REGUŁY WNIOSKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Nieprawdą jest, że oskarżony nie zabił swojej ofiary.
Zatem: Oskarżony zabił swoją ofiarę.

ON: OPUSZCZANIE PODWÓJNEJ NEGACJI / NN: NEGOWANIE NEGACJI

Nieprawdą jest, że oskarżony
nie zabił swojej ofiary.

$\sim\sim a$

Zatem: Oskarżony zabił swoją ofiarę.

a

[Jeżeli uznajemy podwójnie zanegowane zdanie, można uznać samo to zdanie]

REGUŁY WNIOSKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Oskarżony zabił swoją ofiarę.
Zatem: Nieprawdą jest, że oskarżony nie zabił swojej ofiary.

DN: DOŁĄCZANIE PODWÓJNEJ NEGACJI

Oskarżony zabił swoją ofiarę. a

Zatem: Nieprawdą jest, że oskarżony
nie zabił swojej ofiary. $\sim\sim a$

[Jeżeli uznajemy dowolne zdanie,
można dołączyć do niego podwójną negację]

REGUŁY WNIOSEKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Jeżeli Jaś ma 6 lat, to jest osobą małoletnią. Wiemy, że Jaś ma 6 lat, zatem ma status osoby małoletniej.

RO: REGUŁA ODRYWANIA / MPP: *MODUS PONENDO PONENS*

Jeżeli Jaś ma 6 lat, to jest osobą małoletnią.

Jaś ma 6 lat

Zatem: Jaś jest osobą małoletnią.

$\alpha \rightarrow \beta$

α

β

[Jeżeli uznajemy implikację,
a także jej poprzednik,
można uznać jej następnik]

REGUŁY WNIOSKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Jeżeli oskarżony włamał się do sklepu, to w dniu zdarzenia był w mieście.

Oskarżony nie był w mieście, zatem nie włamał się do sklepu.

Alibi: dowód, że oskarżony nie był w miejscu przestępstwa w chwili, kiedy je popełniono.

MTT: *MODUS TOLENDO TOLLENS*

Jeżeli oskarżony włamał się do sklepu,
to w dniu zdarzenia był w mieście.

Oskarżony nie był w mieście.

$$\begin{array}{l} \alpha \rightarrow \beta \\ \sim \beta \end{array}$$

Zatem: Oskarżony nie włamał się do sklepu. $\sim \alpha$

[Jeżeli uznajemy implikację,
a także negację jej następnika,
można uznać negację jej poprzednika]

REGUŁY WNIOSKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Nieprawdą jest, że jeżeli pójdę do kina, to nauczę się logiki.
Zatem pójdę do kina i nie nauczę się logiki

NI: NEGOWANIE IMPLIKACJI

Nieprawdą jest, że jeżeli pójdę do kina, $\sim (a \rightarrow b)$
to nauczę się logiki.

Zatem: Pójdę do kina i nie nauczę się logiki. $a \wedge \sim b$

[Jeżeli uznajemy negację implikacji, można uznać jej poprzednik,
a także negację jej następnika]

REGUŁY WNIOSKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Byłem w kinie i pojechałem do wesołego miasteczka.
Zatem: Byłem w kinie.

OK: OPUSZCZANIE KONIUNKCJI

Byłem w kinie i pojechałem do wesołego miasteczka. $\alpha \wedge \beta$

Zatem: Byłem w kinie.

α (albo) β

[Jeżeli uznajemy koniunkcję,
można uznać dowolny z jej członów]

REGUŁY WNIOSEKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

DK: DOŁĄCZANIE KONIUNKCJI

$$\frac{\alpha \quad \beta}{\alpha \wedge \beta}$$

[Jeżeli uznajemy dwa zdania,
można uznać koniunkcję,
której członami są dwa te zdania]

REGUŁY WNIOSEKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Nieprawdą jest, że Zenon kochał swoją żonę i ją zamordował.
Zatem Zenon nie kochał swojej żony lub jej nie zamordował.

NK: NEGOWANIE KONIUNKCJI

Nieprawdą jest, że Zenon kochał swoją żonę i ją zamordował. $\sim (a \wedge b)$

Zatem: Zenon nie kochał swojej żony lub jej nie zamordował. $\sim a \vee \sim b$

[Jeżeli uznajemy negację koniunkcji, można uznać alternatywę (zwykłą) zanegowanych jej członów]

REGUŁY WNIOSEKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Oskarżony w dniu zbrodni był w domu lub w pracy.
Wiemy, że nie był w domu, więc był w pracy (i na odwrót).

OA: OPUSZCZANIE ALTERNATYWY

$$\frac{\alpha \vee \beta \quad \sim \alpha}{\beta}$$
$$\frac{\alpha \vee \beta \quad \sim \beta}{\alpha}$$

Oskarżony w dniu zbrodni był w domu lub w pracy.
Oskarżony nie był w domu,

Zatem: Oskarżony był w pracy.

[Jeżeli uznajemy alternatywę,
a także negację jednego z jej członów,
można uznać drugi z tych członów]

REGUŁY WNIOSKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

DA: DOŁĄCZANIE ALTERNATYWY

$$\frac{\alpha}{\alpha \vee \beta} \qquad \frac{\beta}{\alpha \vee \beta}$$

[Jeżeli uznajemy któryś z członów alternatywy
zwykłej,
można uznać samą alternatywę]

REGUŁY WNIOSKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Nieprawdą jest, że pójdę do kina lub pouczę się logiki.
Zatem nie pójdę do kina i nie pouczę się logiki.

NA: NEGOWANIE ALTERNATYWY

Nieprawdą jest, że pójdę do kina lub pouczę się logiki. $\sim (a \vee b)$

Zatem: Nie pójdę do kina i nie pouczę się logiki. $\sim a \wedge \sim b$

[Jeżeli uznajemy negację
alternatywy, można uznać
koniunkcję jej
zanegowanych członów]

REGUŁY WNIOSEKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

Nasciturus może zostać spadkobiercą wtedy i tylko wtedy, gdy urodzi się żywy.
Zatem: Jeżeli nasciturus został spadkobiercą, to urodził się żywy (oraz)
Jeżeli nasciturus urodził się żywy, to znaczy, że został spadkobiercą.

OR: OPUSZCZANIE RÓWNOWAŻNOŚCI / OE: OPUSZCZANIE EKWIWALENCJI

$$\frac{\alpha \leftrightarrow \beta}{\alpha \rightarrow \beta}$$
$$\alpha \rightarrow \beta$$
$$\frac{\alpha \leftrightarrow \beta}{\beta \rightarrow \alpha}$$
$$\beta \rightarrow \alpha$$

Nasciturus może zostać spadkobiercą wtedy i tylko wtedy, gdy urodzi się żywy.

Zatem: Jeżeli nasciturus został spadkobiercą, to urodził się żywy.

[Jeżeli uznajemy równoważność,
można uznać implikację, której poprzednik jest pierwszym członem równoważności,
a następnik drugim członem lub na odwrót]

REGUŁY WNIOSEKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

DR: DOŁĄCZANIE RÓWNOWAŻNOŚCI /
DE: DOŁĄCZANIE EKWIWALENCJI

$$\alpha \rightarrow \beta$$
$$\beta \rightarrow \alpha$$

$$\alpha \leftrightarrow \beta$$

[Jeżeli uznajemy implikację,
której poprzednik jest pierwszym członem równoważności, a następnik drugim
członem lub na odwrót, można uznać tę równoważność]

REGUŁY WNIOSEKOWANIA (PRAWA LOGICZNE)

NR: NEGOWANIE RÓWNOWAŻNOŚCI / NE: NEGOWANIE EKWIWALENCJI

$$\sim (a \leftrightarrow b)$$

$$\sim a \leftrightarrow b$$
$$\sim (a \leftrightarrow b)$$

$$a \leftrightarrow \sim b$$

[Jeżeli uznajemy negację równoważności, można uznać tę równoważność
wraz z zanegowanym dokładnie
jednym z jej członów]

2. INDUKCJA ENUMERACYJNA ZUPEŁNA

Każdy obiekt zostaje zbadany pod kątem danej cechy – wówczas wniosek ogólny jest zawsze prawdziwy

S1 jest P

S2 jest P

S3 jest P

...

Sn jest P

nie ma innych S

S a P

3. FALSIFYKACJA

► **Sprawdzanie negatywne danej hipotezy**

Np. Jeżeli Zenon K. zabił swoją żonę, to w dniu zbrodni musiał być w Polsce.

Zenon nie był w Polsce w dniu zbrodni.

Zatem: Zenon na pewno nie zabił swojej żony.

► H (hipoteza) $\rightarrow$ N (następstwo logiczne)
 $\sim N$

Zatem: na pewno $\sim H$

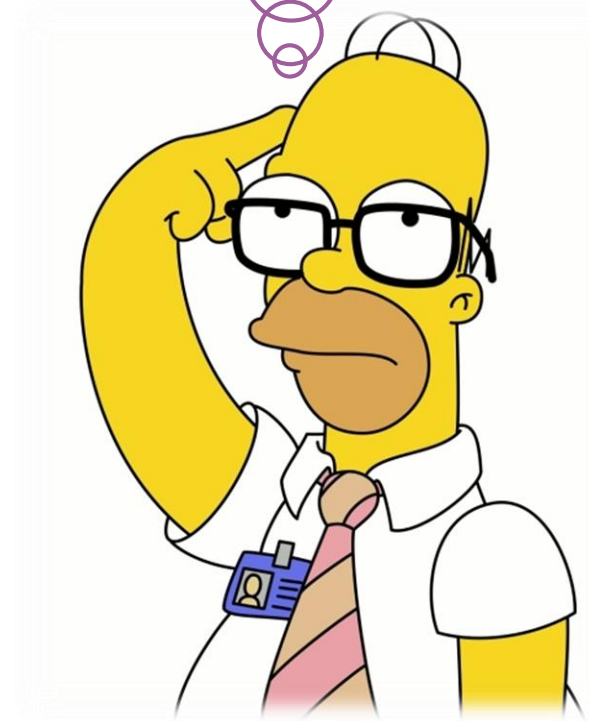
MTT (*modus tollendo tollens*)

WNIOSKOWANIA ZAWODNE

**DAJĄ TYLKO PRAWDOPODOBNY
WNIOSEK, KTÓRY MOŻE OKAZAĆ SIĘ
PRAWDZIWY, ALE MOŻE TAKŻE BYĆ
FAŁSZYWY.**

1. WNIOSKOWANIE REDUKCYJNE

- ▶ **Wnioskowanie ze skutku na przyczynę, czyli z następstw do racji**, gdzie:
- ▶ **Następstwo (przesłanka) $\rightarrow$ Racja (wniosek)**
- ▶ **Wniosek jest prawdopodobny, gdyż wnioskowaniu nie odpowiada żadne prawo logiczne.**
- ▶ Np. „Ulice są teraz mokre. Jeżeli padał deszcz, to ulice są teraz mokre. Zatem padał deszcz”.

▶ p

$q \rightarrow p$

-----

prawdopodobnie q

2. INDUKCJA ENUMERACYJNA NIEZUPEŁNA

- Bada się różne (parę) obiektów pod kątem występowania danej cechy, ale nie wszystkie te obiekty i na tej podstawie wyprowadza się ogólny wniosek, który jest prawdopodobny.

S1 jest P

S2 jest P

S3 jest P

...

S_n jest P

S a P

3. INDUKCJA ELIMINACYJNA

- ▶ **Polega na wykrywaniu związków przyczynowo-skutkowych:** jakie przyczyny wpływają na dane skutki. Uzyskany wniosek jest prawdopodobny.

Kanony indukcji J.S. Milla:

- ▶ Kanon jedynej zgodności
- ▶ Kanon jedynej różnicy
- ▶ Kanon zmian towarzyszących

Przyczyny (występowanie zjawisk ABCD), Skutki (występowanie Z)

3. INDUKCJA ELIMINACYJNA

- ▶ **Kanon jedynej zgodności:** jeśli dana okoliczność (przyczyna) występuje zawsze, gdy występuje jakieś zjawisko, to ma ona ścisły związek z tym zjawiskiem.

- ▶ A B C D   Z
- ▶ A – C D   Z
- ▶ A B - D   Z
- ▶ A B C –   Z
- ▶ _____
- ▶ A ma ścisły związek z Z

3. INDUKCJA ELIMINACYJNA

- ▶ **Kanon jedynej różnicy:** badanie, która z okoliczności (przyczyn) **współwystępuje** z danym zjawiskiem, a **nie występuje**, gdy dane zjawisko nie zachodzi.

▶ A B **C** D   **Z**

▶ – B **C** D   **Z**

▶ A – **C** D   **Z**

▶ A B – D   –

▶ _____

▶ **C** ma ścisły związek z **Z**

3. INDUKCJA ELIMINACYJNA

- ▶ **Kanon zmian towarzyszących:** istnieje związek przyczynowy między dwoma zjawiskami, gdy wraz ze zmianą stopnia oddziaływania jednego zmienia się także drugie zjawisko.

- ▶ A B C D   Z

- ▶ A B C D   Z

- ▶ A B C D   Z

- ▶ _____

- ▶ **C ma ścisły związek z Z (wraz ze zmianą C zmienia się także zjawisko Z)**

Np. Powstanie nagłego wyżu nad Syberią powoduje wystąpienie mroźnej zimy w Polsce.

Wraz z wprowadzeniem częstszych policyjnych patroli na ulicach, spadła drobna przestępczość.

4. KONFIRMACJA

- ▶ **Sprawdzanie pozytywne danej hipotezy**

np. Jeżeli Zenon K. włamał się do sklepu, to w dniu przestępstwa musiał być w mieście.

Zenon był w mieście w dniu przestępstwa.

Zatem: Zenon prawdopodobnie dokonał włamania.

- ▶ H (hipoteza) $\rightarrow$ N (następstwo logiczne)

N

Zatem: prawdopodobnie H

5. WYJAŚNIANIE (EKSPLANACJA)

- ▶ Dla pewnego prawdziwego następstwa (przesłanki) poszukuje się racji (wniosku), która też będzie prawdziwa („**dlaczego tak jest?**”), gdzie:
- ▶ **Następstwo (przesłanka) → racja (wniosek)**
- ▶ **Wyjaśnianie nomologiczne:** z uwagi na prawo naukowe, ogólną prawidłowość
- ▶ **Wyjaśnianie kazualne:** z uwagi na związek przyczynowo-skutkowy (rekonstrukcja ciągu wydarzeń)
- ▶ **Wyjaśnianie teleologiczne:** z uwagi na zamierzony cel, który ma być zrealizowany
- ▶ **Wyjaśnianie funkcjonalne:** z uwagi na funkcje, jakie pełnią określone mechanizmy w urządzeniach
- ▶ **Wyjaśnianie statystyczne:** z uwagi na stopień występowania danego zjawiska
- ▶ **Wyjaśnianie genetyczne:** z uwagi na genezę (źródła) danego zjawiska

6. ANALOGIA

- ▶ **Wnioskowanie przez podobieństwo, wnioskowanie na mocy przykładu**
- ▶ Zauważając podobieństwa między dwoma obiektami, dochodzi się do wniosku o innych podobieństwach tych obiektów

X został przyjęty na studia

Y został przyjęty na studia

Z został przyjęty na studia

Zatem V też został przyjęty na studia

X posiada cechę ABCD

Y posiada cechę ABC

Zatem Y też posiada cechę D

BŁĘDY WE WNIOSKOWANIACH

BŁĘDY WE WNIOSKOWANIACH

- ▶ **BŁĄD MATERIALNY** → błąd merytoryczny: uznanie danej przesłanki za prawdziwą, chociaż jest ona fałszywa

Np. Osoby, które nie ukończyły 13 lat, nie mają zdolności prawnej. A zatem, 6 letnie dziecko nie może być spadkobiercą.

- ▶ **BŁĄD FORMALNY (*non sequitur*)** → dotyczy tylko wnioskowań niezawodnych, w których oparto się na schemacie niebędącym prawem logicznym (regułą wnioskowania). Nie dotyczy to wnioskowań zawodnych – gdyż tam nie opiera się na prawach logicznych.

Np. Jeżeli Jan jest adwokatem, to ukończył studia. Jan nie jest adwokatem, a zatem Jan nie ukończył studiów

$p \rightarrow q$

$\sim p$

$\sim q$ (nie ma takiego prawa logicznego)

BŁĘDY WE WNIOSKOWANIACH

- ▶ **BŁĄD NIEUZASADNIENIE PRZESŁANKI (*petitio principii*)** → błąd polegający na uznaniu jakiejś przesłanki bez należytego uzasadnienia.

Np. Oskarżony nie popełnił zarzucanego mu przestępstwa, ponieważ w czasie popełnienia czynu znajdował się w innym miejscu (co nie jest dostatecznie udowodnione).

- ▶ **BŁĄD FAŁSZYWEJ ANALOGII** → polega na uznaniu fałszywego założenia o tym, że istnieje związek między cechami podobnych obiektów.

Np. Trzech znajomych, którzy spędzili 5 lat w więzieniu, wyszło z niego jako zepsute moralnie jednostki. A zatem, przez analogię, uznaje się, że Zenon, który ma odbyć karę pozbawienia wolności 5 lat, także stanie się taką osobą.